

føje, at naar der har været forskellige Ansøuelser, der have gjort sig gældende i den Retning, saa har man fra den ene Side stræbt at trykke Lodderne saa langt ned som mulig, medens man fra den anden Side har stræbt at gøre dem saa store som mulig, og jeg har nærmest hørt til den sidste Side. Jeg kan derfor kun paastønne, at man har lagt denne Td. Vand til, og navnlig maa jeg meget paastønne, at den højtærede Landbrugminister har taget dette Forslag under sin Beskyttelse og har erkendt, at maaste var den tidligere Størrelse vel knap og at det maa anses for hensigtsmæssigt at lægge dette til. Jeg vil dog dertil sige, at da man ikke samtidig har forhøjet Maksimumsgænsen for, hvad et saadant Hus maa koste, bliver Spørgsmaalet om, hvorvidt man lægger denne Td. Vand til eller ikke, for de bedre Egnes Bedkommende ganske ligegyldigt. Jeg forudlægger nemlig som givet, at er der nogen Fejl ved det tidligere Forslag, ved Landbokommissionens Flertals Forslag, turde det være den, at Summen er for lav i Forhold til Areal. I hvert Fald har jeg efter at være kommen ud paa Landet mødt den Behovsdelse fra mange Sider, at det ikke kan nytte at sige 3—4 Tdr. Vand Middelfjord, thi naar man skal have et nyt Hus nogenlunde forvarlig indrettet og udstyret med det allernødvendigste Inventarium, vil man ikke kunne faa 4 Tdr. Vand Middelfjord for den Pris. Naar man nu har lagt 1 Td. Vand til, men ikke har sat Maksimumsgænsen højere, saa kan det muligvis have sin Betydning for visse Egne af Landet, hvor Jorden er billig, og det derfor ogsaa er rimeligere, at vedkommende faar et noget større Areal, men for de bedre Egne i Landet vil det ingen Betydning have. Om det saa er tilraadeligt at stille det ganske hen, som det er gjort paa Folketingets Forslag, idet der ikke er sat nogen Grænse for, hvor store Lodderne maa være i disse mindre gode Egne af Landet, er jo et andet Spørgsmaal, men det kan nærmere overvejes. Jeg vilde ikke anse det for hensigtsmæssigt, dersom disse Lodder bleve saa store, at det blev smaa Gaarde i de magre Egne i Stedet for at blive en Bolig for en Arbejder. I øvrigt vil jeg om dette Spørgsmaal om Loddernes Størrelse sige, at jeg altid er gaaet ud fra, at Forudsætningen for Loven i det hele taget, og for at man med Rette kunde stille det Krav til Staten, at den bragte Osre for at fremme denne Reform, maa være, at man kunde gavne til begge Sider, at man paa den ene Side kunde gavne Arbejderen, give ham en bedre, hjemligere, en mere betryggende og mere rolig Stilling, men at man

paa den anden Side ogsaa kunde gavne Arbejdsgiveren, for hvem han i det mindste en Del af Aaret skal arbejde, og for at kunne gøre det, maa man, som det ogsaa er blevet fremhævet fra den ærede Ministers Side, finde en saadan Størrelse af Lodderne, at der bliver en Mulighed for begge Dele. Jeg mener ikke, at Landarbejderen, der kommer i Besiddelse af et saadant Hus, skal arbejde hver Dag for en Herregaard eller hos en Bondemand og saa gøre sit eget Arbejde hjemme ved Bygten om Aftenen eller om Søndagen, men jeg mener, at han skal kunne anvende en betydelig Del af sin Tid paa sin egen Lod, og han skal kunne arbejde for andre paa den Tid af Aaret, da andre have mest Brug for hans Arbejdsraft, og da den betales bedst. Naar et saadant Forhold kommer til Stede, saa tror jeg, at begge Parter ville være vel tjente dermed, og det er ogsaa det, der betinger, at man overhovedet kan kræve, at det offentlige bringer Osre for en saadan Reform. Det vilde man ikke kunne kræve, dersom man stiller det som et Krav, at denne Art Arbejdere skulle være fuldt selvstændige, det vil sige, skulle kunne have nok i at arbejde paa deres eget. Det kan være meget rart, at der kan blive saa mange af den Slags Jordbrug som mulig, store Huse, hvor en Mand nyder med sit eget Arbejde og er uafhængig af andre. Det kan være en udmærket Stilling og er sikkert under de nuværende vanskelige Arbejdsforhold en af de allerbehageligste Stillinger, der gives paa Landet, men man kan ikke kræve, at Staten skal bringe Osre derfor.

Saa er der Spørgsmaalet om Kreditforeninger eller ikke Kreditforeninger som Mellemed mellem Staten og Arbejderne. Naar Landbokommissionens Flertal har indstillet, at Kreditforeningerne skulle gaa ind som Mellemed, er dette Frugten af et Kompromis i Kommissionen. Der er jo ingen, der vil nægte, og jeg kan i saa Henseende falde det ærede 1ste Medlem for Sde Kredts (Breinholts-Vandborg) til Vidne, at dette at tage Kreditforeningerne med, er fra den Side, hvortil jeg nærmest hører, betragtet som en Indrømmelse, en Indrømmelse, som vi mente at burde gøre, fordi vi derved paa den anden Side opnaaede andre Indrømmelser, som vi satte Pris paa, og hvorved det lykkedes at skabe et dog meget betydeligt Flertal for en fælles Indstilling af den Bestaafenhed, at vi maatte anse den for at være ret tilfredsstillende. Men jeg har erklæret, at dersom det nævnte ærede Medlem, der jo har en anden Stilling til dette Spørgsmaal, kunde bevæge Landstinget til at undvære Kreditforeningerne og lade Statskassen træde til,